

EV od 50. obletnice leta 1981 do 75. letnika leta 2008

Baldomir Zajc

*Univerza v Ljubljani, Fakulteta za elektrotehniko
Urednik Elektrotehniškega vestnika*

In nato je 6.10.1983 prof. dr. Nikolaj Keršič nepričakovano umrl. Uredništvo je prevzel najprej prof. dr. Stanislav Ferkolj in urejal EV leta 1984; nato je leta 1985 gostoval prof. dr. France Mlakar, ko sem leta 1986 prevzel uredništvo EV prof. dr. Baldomir Zajc in ostal na tem mestu do danes. Prof. dr. France Mlakar je bil takrat že daljši čas urednik Iskrine priloge, kamor so prihajali članki in poročila neposredno iz Iskrine industrije pa tudi sofinancirala je Iskra v tistem času izhajanje EV. Prof. Mlakar je zbiral in pripravljajl za tisk tudi preglede novih standardov v tistem času in še nekaj let pozneje.

Po tistem času se je mnogo spremenilo in o vsem lahko poročam iz prve vrste, ki je o tem odločala pa tudi o tistem, kar nas je enostavno doletelo, nepričakovano in mnogokrat predvsem nezaželeno.

Spominjam se, kako so na mojem začetku prihajala v uredništvo prav vsa besedila člankov tipkana še na pisalni stroj.

Nato so bila lektorirana z roko in taka besedila, pretipkana ali pa tudi ne, so v Gorenjskem tisku v Kranju z zapletenim strojnim jezikom spreminjali v prve predloge besedil posameznih člankov za kasnejši tisk določene številke EV; namreč ta strojni jezik ni bil dovolj razvit za postavljanje malo bolj

kompliciranih enačb v ulomkih, ki jih je bilo v naših besedilih obilo. Računalniška podpora je bila seveda takrat na področju tiska še posebej uboga. Zato je bilo potrebno uspele dele tako natisnjenih besedil in enačb izrezovati in lepiti oziroma združevati na papirno podlago predpisanih dimenzij in tako fizično oblikovati končno predlogo besedila za fotografski postopek, ki je na kraju oblikoval potrebne tiskarske plošče. Seveda je bilo potrebno na tako predlogo besedila še prej tako ali drugače dodajati slike, ki so tudi bile deli določenega prispevka.

prof. dr. Nikolaj Keršič
urednik od marca 1968 do oktobra 1983

prof. dr. Stanislav Ferkolj
urednik leta 1984

prof. dr. France Mlakar
Urednik leta 1985

* Že v predgovoru sem dejal, da je EV začel izhajati leta 1931, da med drugo svetovno vojno 2 leti ni izhajal, da je 1981 praznoval 50 obletnico in da 2008 izhaja 75.letnik s premorom tistih 2 let.

prof. dr. Baldomir Zajc
urednik od leta 1986 do danes

Takoj me je motilo, da so bila besedila tipkana na pisalni stroj in da jih je bilo nato v Kranju potrebno v celoti pretipkavati v omenjeni urejevalnik. Vzpodbujati smo začeli računalniško pisanje besedil, saj so pravzaprav nastajala takrat počasi tudi že na osebnih računalnikih, predvsem zato, da bi v tiskarni lahko vsaj kaj prelili neposredno iz diskete brez fizičnega pretipkavanja in bi ostajale več ali manj le enačbe za ročno oblikovanje in potrebne končne korekcije. Avtorji so zelo hitro ubirali tako pot, tudi tiskarna se je hitro razvijala in začenjala je sprejemati tudi besedila na disketah. Ti razvojni koraki so postajali vsak dan večji.

Vendar je postajala cena tiska za nas iz dneva v dan vedno bolj nesprejemljiva, zato smo morali narediti kmalu še en pomemben korak: lotiti smo se morali še priprave končne predloge besedila kar na uredništvu EV in jo tako pripravljeno nato pošiljati v tiskarno na prozornem papirju (kot masko z obrnjenimi črkami) za fotografski postopek pri končni pripravi tiskarskih plošč v tiskarni. Takrat pa so bili urejevalniki besedil že bolje razviti. To je bil pomemben korak v našem razvoju in tako deluje EV pravzaprav še danes le, da lahko pošiljamo končne predloge že tudi po e-pošti za končno e-oblikovanje tiskarskih plošč. Povejmo še, da je bil v tistem času tehnični urednik prof.dr. Franc Solina, ki je znal nove tehnologije zelo uspešno uvajati v naše delo.

Kaj pa jezik? Od nekdanj so poleg večine člankov v slovenskem jeziku izhajali tudi članki v angleškem jeziku. S slovenskimi članki so prihajali predlogi za posamezne izraze v razvijajoči se stroki in tako se je razvijal vedno tudi slovenski tehniški jezik. Z angleškimi članki pa je bila dana še možnost inozemcem, da lahko sodelujejo, mnogokrat smo jih sploh vabili, da predstavijo posebne zanimive teme.

Danes imamo zelo popoln slovenski slovar izrazov tudi na najhitreje razvijajočih se področjih elektrotehnike in računalništva ter tu nastajajočih interdisciplinarnih vedah. Seveda ni EV izključni oblikovalec tega, ima pa gotovo velike zasluge pri nastajanju slovenskega strokovnega slovarja. Ker imamo slovenski tehniški jezik tako dobro razvit, lahko tečejo danes tudi vsa predavanja na slovenskih tehniških fakultetah in srednjih tehniških šolah v slovenskem jeziku. In kot narod lahko tako nekaj pomenimo: kar je človeku duša namreč, pomeni narodu jezik.

Vrsto let je imel EV tudi svojo srbohrvaško izdajo. Ko je bila slovenska številka revije pripravljena za tisk, jo je bilo potrebno v celoti prevajati: zdaj v Beogradu, zdaj v Zagrebu; takšna je bila praksa, da ne bi bilo kakršnekoli zamere med naročniki in celo širše.

Vendar je kasneje proti koncu osemdesetih let vzporedno s političnimi nesoglasji v tedanji skupni državi vedno bolj upadalo tudi število naročnikov izven Slovenije in izdaja v srbskem oziroma v hrvaškem jeziku je takrat prenehala izhajati. Zato smo takrat tudi članke, ki so bili originalno napisani v enem ali drugem jeziku, kar take tiskali v tedanji skupni izdaji (saj teh člankov skoraj sploh ni bilo več); dokler nismo te prakse na začetku devetdesetih let, po nastanku samostojne Slovenije, opustili, saj ta dva jezika nista bila več prisotna v naši novi državi.

Od leta do leta pa je bilo vedno težje in te težave se iz dneva v dan še kar stopnjujejo, težje zbirati za izhajanje EV potrebna finančna sredstva.

Govorimo o:

- sofinanciranju iz državnih skladov, ki se od leta do leta počasi zmanjšuje;
- naročninah v času, ko je EV prisoten tudi na spletnih straneh in
- sredstvih iz gospodarstva za oglase in donacije, tudi vedno težje dosegljivih.

Včasih slišimo tudi glasove:

- EV ni dober!
- EV nihče ne bere!
- EV nihče od odločujočih forumov ne upošteva!

Prve očitke, bi lahko dejali, da jaz kot urednik revije pristransko analiziram; vendar mi izkušnje in možnost raznih primerjav na mestu urednika v vseh teh letih in obsežno delo v mednarodni strokovni organizaciji IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers z 370 000 člani v dolgem obdobju 20 let), le dajejo tudi neke širše mednarodne izkušnje, da z njimi zapišem nekaj svojih razmišljanj.

Dober je gotovo toliko, kolikor dobro pišemo. Tisti, ki tu govori negativno, bi moral več pisati, da bi s tem pripomogel tudi nekaj produktivnega. Vendar je moje mnenje v zvezi z kakovostjo prispevkov celo zelo dobro; ves čas pa čakamo še na odmeve na objavljene članke, vzpodbujamo širšo diskusijo in objavili bi radi tudi strokovne odzive bralcev. To bi gotovo oblikovalo širši ustvarjalni pristop, ki ga sicer tudi v drugih revijah ni, toda to bi bil gotovo začetek nekega širšega sodelovanja v času, ko ni več majhnih razpisanih projektov, ampak so za današnje velike projekte potrebna velika moštva! In tak začetek je pri bolj intimnem EV seveda lahko uresničljiv.

Spekter člankov v EV je precej širok, saj mora revija pokrivati vsa področja elektrotehnike in računalništva pa tudi mnogih interdisciplinarnih področij, ki so znana že dalj časa ali prav zdaj nastajajo. Tudi povsem nova bodo v prihodnosti še prišla. Za izdajanje več bolj ozko usmerjenih revij gotovo nimamo dejanskih možnosti niti sedaj, še manj verjamemo vanje v prihodnosti. Mnoge to moti, mene pa veseli, da vsaj tako lahko vsi skupaj ustvarjamo potrebno kritično maso. Tudi za vsakega naročnika, čeprav iz različnih strokovnih področij, je vedno nekaj zanimivega, ko odpre revijo.

Menim pa, da bi EV povsem v angleškem jeziku (da bi ustrežal nekim sedanjim trendom) izgubil vsak pomen. Takih revij, tudi povsem specializiranih, je na svetu brez števila, medtem ko je EV v slovenskem jeziku edina znanstvena revija na omenjenih področjih.

Pred objavo so vsi prispevki recenzirani, enkrat ali dvakrat. Ta postopek zahteva veliko dela in dobre volje vrste vrhunskih strokovnjakov, ko jih prosimo za njihovo mnenje. Ta mnenja dopolnijo članke! Slabih člankov ocenjevalci ne priporočijo, skoraj vsakega pa morajo avtorji še več ali manj dopolniti. Tako vključimo v prispevek še neko neodvisno mnenje recenzentov. Razlike po težavnosti stopnji pa bodo ostajale, ker je tudi matematično modeliranje različnih problemov in njihova obravnava v prispevkih različno zahtevna.

Z dotokom člankov doslej ni bilo težav. To nam zelo olajša naše delo in sicer zato, ker imajo avtorji lastno notranjo potrebo po objavljanju rezultatov svojih raziskav. To potrebo pa počasi ubija neupoštevanje takih objav s strani odločujočih forumov češ, da objave v slovenskem jeziku nimajo mednarodne odmevnosti. In to slišimo v letu, ko praznujemo petstoto obletnico rojstva pisca prve slovenske knjige. Da je razvijanje slovenskega tehniškega jezika ena od naših prvih dolžnosti pa smo že rekli.

Predloge da bi EV spremenili v poljudno-zanimivo revijo zavračamo, čeprav niso redki. Do

danes smo razvijali njen znanstveni in visoko strokovni značaj in za tako revijo dobivamo tudi določeno sofinanciranje države. Njen obseg napolnimo z raziskavami naših in tudi tujih znanstvenikov ter strokovnjakov, kjer je gibalo njihova notranja potreba po objavi svojih dosežkov. Poljudnih in zabavnih revij je itak mnogo, zanje odpade sofinanciranje države, finančnih sredstev pa bi bilo potrebno zagotoviti celo mnogo več, saj take vsebine pišejo novinarji, katere pa je potrebno seveda tudi plačati. Morali bi tudi podesetoriti osebe v uredništvu, na kar seveda ni mogoče niti pomisliti.

Izjav kot EV ne beremo, ne morem komentirati. Mi EV tiskamo, da bi ga brali in vsaj listanje po njem revija gotovo zasluži. Da ne bere, tega pravzaprav človek ne bi smel priznati. In če ne bere, kako ve, da revija ni dobra? In nato to še vehementno trdi!

Tretja ugotovitev pa me bolj skrbi in skrbeti bi morala nas vse. Žal sami tu ne moremo veliko narediti! Če je splošen pogled uprt samo v svet, potem do slovenskih besedil tak pogled sploh ne seže.

Vendar bi na kraju rad ponovno poudaril nekatera glavna poslanstva EV.

Prvo poslanstvo je gotovo razvijanje slovenske tehniške besede. Samo z njo imamo lahko slovenske šole in državo, osnovo in oporo za našo samozavest. Vendar pa nastaja tu do jezika tudi neka naša dolžnost, vseh nas, čeprav se včasih to na prvi pogled takoj ne izplača. Za širšo življenjsko uveljavitev pa bomo morali pisati tudi drugje. Pisati moramo tu in pisati bomo morali tudi tam. Tako je to vedno bilo!

Mladi raziskovalci se lahko predstavljajo strokovni javnosti, tudi vadijo te predstavitve, vsi pa vidimo trenutni položaj okoli nas pa tudi širše in medsebojno poznavanje pomaga pri oblikovanju večjih raziskovalnih skupin, saj se danes posameznik pa tudi manjši laboratorij oziroma oddelek pač ne more več sam udeleževati razpisov, ki so praviloma velikih dimenzij in zahtevajo mnogo raziskovalcev in to še različnih strokovnih usmeritev.

EV predstavlja Forum, ki seznanja raziskovalce z dogajanjem v njihovi okolici, kjer se oblikujejo pogledi in vključujejo širši komentarji.

Objava je dokumentirana in čas aktualnosti zapisan. Nanj se je mogoče sklicevati pozneje pri nadaljnjih objavah rezultatov.

Krepi samozavest, da raziskovalec ni sam in da je okoli njega njemu podobnih še kar nekaj.

Pred nami so gotovo mnoge odločitve, ki jih zahteva sedanji čas, problemov ne bomo mogli rešiti na tem mestu, tu sem jih samo nakazal. Ob 100. letniku EV pa bodo bralci videli, kako in koliko smo jih medtem uspeli rešiti.